

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ของพ่อแม่ในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาว ปารีชาติ ธาราพัตราพร

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN : 974-17-5415-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FAMILY COMMUNICATION PATTERNS OF PARENTS IN BANGKOK METROPOLITAN AREA

Miss Parichart Tarapattaporn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN : 974-17-5415-9

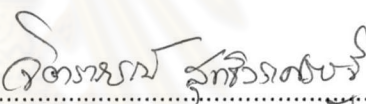
หัวข้อวิทยานิพนธ์   รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ของพ่อแม่ในเขตกรุงเทพมหานคร
โดย   นางสาว ปาริชาติ ธาราพัตราพร
สาขาวิชา   นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนะไมซ์

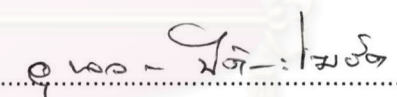

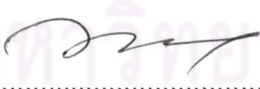
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนะไมซ์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พัชนี เชายจรรยา)

ปาริชาติ ธาราพัตรพร : รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของพ่อแม่ในเขตกรุงเทพมหานคร
 (FAMILY COMMUNICATION PATTERNS OF PARENTS IN BANGKOK METROPOLITAN AREA.) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโรชิต, 103 หน้า.
 ISBN 974-17-5415-9.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัว และการเปิดรับข่าวสารของพ่อแม่ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลูกในวัยเด็ก โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 450 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการหาค่าสถิติแบบ One way ANOVA, ตารางไขว้ 2 ตัวแปร (crosstabulation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของพ่อแม่ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลูกในวัยเด็ก มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดมากที่สุด รองลงมาคือครอบครัวแบบเปิด
2. พ่อแม่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน จากการดูโทรทัศน์ เคเบิลทีวี มากที่สุด รองลงมาคือ การอ่านหนังสือพิมพ์ และการฟังวิทยุ
3. พ่อแม่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยการพูดคุยกับลูกมากที่สุด รองลงมาคือ การพูดคุยกันระหว่างพ่อแม่ และพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวที่อยู่บ้านเดียวกัน
4. ครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบเปิดมีปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากกว่าครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปล่อย ในขณะที่ครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบเปิดและแบบปิดมีปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน
5. ครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปล่อยมีปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลน้อยกว่าครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปิดและแบบเปิด ในขณะที่ครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปิด และแบบเปิดมีปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลไม่แตกต่างกัน

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์.....
 สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ.....
 ปีการศึกษา 2546.....

ลายมือชื่อนิสิต พริษฐ์ อธิสราพร
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโรชิต
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

4585226128 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: MEDIA EXPOSURE / FAMILY COMMUNICATION

PARICHART TARAPATTAPORN : FAMILY COMMUNICATION PATTERNS OF PARENTS IN BANGKOK METROPOLITAN AREA. THESIS ADVISOR : ASSC. PROF. UBOLWAN PITIPATTANAKOSIT. 103 pp. ISBN 974-17-5415-9.

The objectives of this research were to study family communication patterns and media exposure of parents in Bangkok. Questionnaires were used to collect data from 450 subjects which were randomly selected. Percentage, means, one way ANOVA and crosstabulation were used to analyze data through SPSS/PC Computer program.

The results of the study were as the followings :

1. In the families whose parents had young children, Closed and open family communication pattern were mostly used, respectively.
2. Television, cable T.V., newspaper and radio were the mass media to which the parents were exposed most, respectively.
3. Parents were exposed most to mediated person, talking with their children, talking with themselves and family members living in the same house, respectively.
4. Comparing the families which there were open family communication pattern to the families which there were random family communication pattern on the amount of media exposure, the former were exposed to mass media more than the latter. However, there was no difference of amount of media exposure between the families whose family communication pattern were open and closed.
5. Comparing among the three family communication patterns, the families whose family communication pattern were random were less exposed to mass media than the families whose family communication patterns were closed and open. There was no difference in mediated person exposure between the closed and open family communication pattern.

Department Public Relations

Field of study Development Communication

Academic year 2003

Student's signature

Advisor's signature

Co-advisor's signature

Parichart T.
Ubolwan Pitipattanakosit

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์ และการสนับสนุนจากบุคคลหลายท่านดังต่อไปนี้

รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒน์โฆษิต ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเป็นผู้ให้แนวคิด และให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนกรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง รวมทั้งความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.

จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ ผู้เป็นประธานการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ พัทนี เขยจรรยา ที่กรุณาให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือในการเรียบเรียงข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมศรี เพ็ชรยิ้ม รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แนะนำแนวทางการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

บิดามารดา ที่ได้ให้ชีวิต สอนให้เรียนรู้ ให้โอกาสในการศึกษาแก่ผู้วิจัย รวมทั้งขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นเรียนและเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่ได้มอบมิตรภาพ ให้กำลังใจ และคำปรึกษา ตลอดจนความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอในทุกด้านแก่ผู้วิจัย จนผู้วิจัยสามารถสำเร็จการศึกษาได้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีคุณค่า และเอื้อประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาในหัวข้อเดียวกันนี้บ้างตามสมควร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปาริชาติ ธาราพัตราพร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ปัญหานำการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว และรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว	7
การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน	15
แนวคิดจิตวิทยาครอบครัว	18
แนวคิดจิตวิทยาเด็ก	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
3 ระเบียบวิธีวิจัย	25
ประชากร	25
กลุ่มตัวอย่าง	25
วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตัวแปรในการวิจัย	26
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
การทดสอบเครื่องมือ	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปร	28
การประมวลผลข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	31
4 ผลการวิจัย	32
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา	33
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐาน	57
โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน	
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการวิจัย	78
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา	78
ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน และการอภิปรายผล	82
ข้อเสนอแนะ	87
รายการอ้างอิง	90
ภาคผนวก	93
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	103

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวน และร้อยละตามสถานะของกลุ่มตัวอย่าง	33
2 แสดงจำนวน และร้อยละของอายุของกลุ่มตัวอย่าง	33
3 แสดงจำนวนและร้อยละของอายุคู่สมรสของกลุ่มตัวอย่าง	34
4 แสดงจำนวนและร้อยละของจำนวนบุตรของกลุ่มตัวอย่าง	34
5 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามบุตรชายและหญิงของกลุ่มตัวอย่าง	35
6 แสดงจำนวนและร้อยละของบุตรที่มีอายุ 6-12 ปีของกลุ่มตัวอย่าง	36
7 แสดงจำนวนและร้อยละของบุตรที่มีอายุระหว่าง 6-12 ปีของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศของบุตร	37
8 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกที่อยู่ในบ้านเดียวกันของกลุ่มตัวอย่าง	38
9 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง	39
10 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาคู่สมรสของกลุ่มตัวอย่าง	40
11 แสดงจำนวนและร้อยละของอาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่าง	41
12 แสดงจำนวนและร้อยละของอาชีพหลักคู่สมรสของกลุ่มตัวอย่าง	42
13 แสดงจำนวนและร้อยละของรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง	43
14 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ที่มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนลูกมากที่สุด ในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง	43
15 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่คิดว่าบทบาท ในการอบรมสั่งสอนลูกควรเป็นของใคร	44
16 แสดงจำนวนและร้อยละของเหตุผลที่มีต่อความคิดเห็นว่าใครควรมีบทบาท ในการอบรมสั่งสอนลูกของกลุ่มตัวอย่าง	45
17 แสดงจำนวนและร้อยละเหตุผลในการมีลูกของกลุ่มตัวอย่าง	46
18 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการใช้เวลาร่วมกับลูกของตนเอง ในเรื่องต่างๆ	47
19 แสดงจำนวนและร้อยละของการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง กับคู่สมรส	47

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
20	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ 48
21	แสดงค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ใน 1 สัปดาห์ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ 52
22	แสดงค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างผ่านสื่อต่างๆ จำแนกตามรายข้อ 53
23	แสดงจำนวนและร้อยละของการติดตามข่าวสารด้านต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง 54
24	แสดงจำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการเปิดรับข่าวสารของกลุ่มตัวอย่าง ... 55
25	แสดงจำนวน ร้อยละ และ ค่าเฉลี่ยในการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในเรื่องต่างๆกับลูกบ่อยครั้งเพียงใดใน 1 สัปดาห์ ของกลุ่มตัวอย่าง 56
26	แสดงจำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการพูดคุยกับลูกเพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละครั้งของกลุ่มตัวอย่าง 56
27	แสดงการจำแนกกระหว่างการดูโทรทัศน์ กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว 57
28	แสดงการจำแนกกระหว่างการดูภาพยนตร์ กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว 58
29	แสดงการจำแนกกระหว่างการฟังวิทยุ กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว 59
30	แสดงการจำแนกกระหว่างการอ่านหนังสือพิมพ์ กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว 60
31	แสดงการจำแนกกระหว่างการอ่านนิตยสาร หนังสือ กับรูปแบบการสื่อสาร ในครอบครัว 61
32	แสดงการจำแนกกระหว่างการอ่านจากเว็บไซต์ต่างๆในอินเทอร์เน็ต กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว 62
33	แสดงการจำแนกกระหว่างการพูดคุยกับคู่สมรส กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว 63
34	แสดงการจำแนกกระหว่างการพูดคุยกับลูก กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว 64
35	แสดงการจำแนกกระหว่างการพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวที่อยู่บ้านเดียวกัน กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว 65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
36	66
แสดงการจำแนกกระหว่างการพูดคุยกับญาติที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกัน กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว	
37	67
แสดงการจำแนกกระหว่างการพูดคุยกับเพื่อนบ้าน กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว	
38	68
แสดงการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มระหว่างรูปแบบการสื่อสาร ในครอบครัวแบบต่างๆ กับการเปิดรับข่าวสารเรื่องทั่วไปผ่านสื่อต่างๆ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(one-way ANOVA)	
39	69
แสดงการจำแนกบทบาทพ่อ และแม่ และความคาดหวังว่าใครควรมีบทบาทในการ อบรมสั่งสอนลูกด้วยตารางไขว้ 2 ตัวแปร (crosstabulation)	
40	70
แสดงการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีรูปแบบการสื่อสาร ในครอบครัวแบบต่างๆ กับการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับครอบครัว ผ่านสื่อต่างๆด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)	
41	74
แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกกระหว่างตัวแปรความคิดเห็นว่าใครควรมีบทบาท ในการอบรมสั่งสอนลูกและเหตุผล ด้วยตารางไขว้ (crosstabulation)	
42	75
ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อมวลชน กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบต่างๆด้วยสถิติการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว(One-way ANOVA)	
43	76
ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคล กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบต่างๆด้วยสถิติการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว(One-way ANOVA)	